

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
технологій і дизайну

Тетяна ІВАНІШЕНА

08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В2 Дизайн

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійні програми – «Графічний дизайн», «Дизайн інтер'єру та меблів»

Обсяг дисципліни – 8 кредитів ЄКТС. **Шифр дисципліни** – ОФП.02

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (цикл загальної підготовки)

Факультет технологій і дизайну

Кафедра дизайну

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	4	120	50	16	-	34	-	70	-	-	-	+
Д	1	2	4	120	50	16	-	34	-	70	-	-	-	+
Разом:			8	240	100	32	-	68	-	140	-	-	-	2

Робоча програма складена на основі освітньо-професійних програм «Графічний дизайн» і «Дизайн інтер'єру та меблів» для спеціальності В2 Дизайн.

Робоча програма складена канд. техн. наук Оксана СТРИЖОВА

Схвалена на засіданні кафедри дизайну

Протокол №1 від 29.08.2025 р. Зав. кафедри дизайну Ельвіра БАЗИЛЮК

Програма розглянута та схвалена вченою радою факультету технологій і дизайну

Голова вченої ради факультету Тетяна ІВАНІШЕНА

Хмельницький 2025

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Гарант	ОПП «Графічний дизайн»		Оксана СТРИЖОВА
Гарант	ОПП «Дизайн інтер'єру та меблів»		Галина ОЛІЙНИК

З ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Основи композиції» є обов'язковою дисципліною фахової підготовки сучасних фахівців зі спеціальності В2 Дизайн освітнього рівня «бакалавр». Отримані в процесі освітньої діяльності знання та навички дозволять здобувачам вищої освіти надалі проєктувати предмети, об'єкти дизайну з високим рівнем відповідності естетичним вимогам, що підвищує конкурентну привабливість таких розробок у фаховому середовищі.

Для ОПП «Графічний дизайн»: **Пререквізити:** Вихідна дисципліна. **Постреквізити:** ОЗП.06 – Основи наукових досліджень, ОФП.05 – Комп'ютерна графіка, ОФП.06 – Шрифти, ОФП.07 – Проєктування графічних об'єктів, ОФП.08 – Типографіка та верстка, ОФП.11 – Типографіка та верстка (курсова робота), ОФП.09 – Анімація, ОФП.10 – Фотографіка, ОФП.12 – Основи вебдизайну, ОФП.13 – Дизайн пакування, ОФП.14 – Дизайн пакування (курсова робота), ОФП.15 – Дизайн зовнішньої реклами, ОФП.16 – Айдентика та брендинг, ОФП.17 – Навчальна практика, ОФП.18 – Виробнича практика, ОФП.19 – Переддипломна практика, ОФП.20 – Кваліфікаційна робота.

Для ОПП «Дизайн інтер'єру та меблів»: **Пререквізити:** Вихідна дисципліна. **Постреквізити:** ОФП.05 – Ергономіка, ОФП.06 – Комп'ютерні технології в проєктуванні інтер'єрів, ОФП.08 – Технічне проєктування, ОФП.09 – Проєктування меблів, ОФП.10 – Проєктування інтер'єрів, ОФП.11 – Проєктування меблів (курсний проєкт), ОФП.12 – Комплексний курсовий проєкт, ОФП.13 – Обладнання для інтер'єрів, ОФП.17 – Переддипломна практика, ОФП.18 – Кваліфікаційна робота.

Відповідно Стандарту вищої освіти спеціальності та освітнім програмам, за якими здійснюють фахову підготовку в Хмельницькому національному університеті, дисципліна «Основи композиції» сприяє формуванню та розвитку у здобувачів:

компетентностей:

ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну або під час навчання, що передбачає застосування певних теорій, методів дизайну та характеризується комплексністю і невизначеністю умов; ЗК4 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК6 – Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; ФК1 – Здатність застосовувати сучасні методики проєктування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну; ФК3 – Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну; ФК6 – Здатність застосовувати у проєктно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями); ФК11 – Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності.

програмних результатів навчання:

ПРН1 – Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях; ПРН3 – Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проєкту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень; ПРН6 – Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні; ПРН7 – Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проєктних рішень; ПРН8 – Оцінювати об'єкт проєктування, технологічні процеси в контексті проєктного завдання, формувати художньо-проєктну концепцію; ПРН11 – Розробляти композиційне рішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах; ПРН16 – Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності.

Мета дисципліни: формування базової теоретичної та практичної основи для підготовки фахівця до вирішення ним практичних завдань на основі системного застосування елементів, засобів та принципів і законів організації композиції при проєктуванні предметів, об'єктів дизайну.

Предмет дисципліни: система композиції у предметах, об'єктах дизайну.

Завдання дисципліни: сформувати навички застосування термінології, принципів та правил композиції, законів створення композиції, навичок системного підходу до створення гармонійних предметів, об'єктів дизайну різними методами дизайну; розвинути навички самостійного застосування в практичній фаховій діяльності композиційних елементів та засобів їх зв'язку та виконання композиційного аналізу аналогів і власно спроектованих предметів, об'єктів дизайну.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни студент має бути здатним: збирати та аналізувати інформацію, в тому числі референси й аналоги; застосовувати фахову термінологію та теоретичні знання для оцінки об'єкту проєктування і для обґрунтування його проєктної

концепції; *розробляти* композиційні рішення в предметах і об'єктах дизайну на основі теорії композиції; *творчо застосовувати* основні методи дизайну – стилізація, трансформація, комбінаторика; *виконувати* завдання на високому професійному рівні, *враховуючи* властивості матеріалів при побудови композиційної гармонії в предметах і об'єктах дизайну; *вміти оформляти та представляти* власні твори.

У процесі виконання практичних робіт з дисципліни здобувачі набувають фахових навичок зі створення площинних й об'ємних композицій та упорядкування їх відносно принципів і законів створення композиційної гармонії.

4 СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійну роботу
<i>Перший семестр</i>			
Тема 1. Основні положення теорії композиції	4	8	16
Тема 2. Основні елементи композиції	4	8	16
Тема 3. Модуль в композиції та комбінаторика	4	8	16
Тема 4. Композиція орнаментів та стилізація	4	10	18
Усього за 1-й сем.:	16	34	70
<i>Другий семестр</i>			
Тема 5. Композиція форми. Трансформація	2	8	16
Тема 6. Симетрія та асиметрія, статика й динаміка як засоби зв'язку в композиції	2		
Тема 7. Тотожність – нюанс – контраст як засоби зв'язку в композиції	2	8	16
Тема 8. Метричні повтори в композиції	2		
Тема 9. Ритмічні порядки в композиції	2	8	16
Тема 10. Принципи композиції	2		
Тема 11. Закони композиції	4	10	22
Усього за 2-й сем.:	16	34	70
Разом:	32	68	140

5 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
<i>Перший семестр</i>		
1	Тема 1. Основні положення теорії композиції. Задачі, зміст і структура дисципліни. Термінологія. Категорії композиції. Літ: [8, с. 118–123]	2
2	Тема 1. Основні положення теорії композиції. Види композиції. Правила композиції. Літ: [8, с. 118–123]	2
3	Тема 2. Основні елементи композиції. Крапка, лінія, пляма. Літ: [1, с. 14–24]; [2, с. 19–81]; [3, с. 103–124]	2
4	Тема 2. Основні елементи композиції. Форма, силует, фактура, світлотінь, середовище, простір, формат. Літ: [1, с. 14–24]; [2, с. 19–81]; [3, с. 103–124]	2
5	Тема 3. Модуль в композиції та комбінаторика. Види модулів. Модульний ряд, рапорт, патерн. Літ: [3, с. 173–176]	2
6	Тема 3. Модуль в композиції та комбінаторика. Прийоми комбінування. Літ: [3, с. 173–176]	2
7	Тема 4. Композиція орнаментів. Стилiзація. Орнаменти, їх види, типи, будова. Літ: [3, с. 218–219]; [5, с. 12–120]	2
8	Тема 4. Композиція орнаментів. Стилiзація. Орнаментальні мотив, рапорт, патерн. Стилiзація орнаментальних мотивів. Літ: [3, с. 218–219]; [5, с. 12–120]	2
Усього за 1-й сем.:		16
<i>Другий семестр</i>		
1	Тема 5. Композиція форми. Способи візуального підсилення та руйнування	2

	форми. Трансформація. Літ: [4, с. 62–97, с. 91–93, с. 146–160]	
2	Тема 6. Симетрія та асиметрія, статика й динаміка як засоби зв'язку в композиції. Види, особливості застосування. Літ: [1, с. 28–31]; [2, с. 106–117]; [3, с. 59–69, с. 178–191]	2
3	Тема 7. Тотожність – нюанс – контраст як засоби зв'язку в композиції. Види, особливості застосування. Літ: [1, с. 34–37, с. 64–67]; [2, с. 118–122]	2
4	Тема 8. Метричні повтори в композиції. Види, особливості застосування. Літ: [1, с. 38–41, 68–69]; [2, с. 97–104]; [3, с. 34–37]; [4, с. 160–167]	2
5	Тема 9. Ритмічні порядки в композиції. Види, особливості застосування. Літ: [1, с. 38–41, 68–69]; [2, с. 97–104]; [3, с. 34–37]; [4, с. 160–167]	2
6	Тема 10. Принципи композиції. Відношення та пропорції в композиції. Класичні та сучасні пропорційні співвідношення. Літ: [4, с. 146–154]	2
7	Тема 11. Закони композиції. Центр в композиції. Способи підсилення композиційного центру. Літ: [1, с. 143–145]	2
8	Тема 11. Закони композиції. Єдність змісту та форми. Співрозмірність в композиції. Цілісність композиції. Композиційний аналіз творів мистецтв і об'єктів дизайну. Літ: [1, с. 143–145]	2
Усього за 2-й сем.:		16
Разом:		32

5.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять

Номер заняття	Теми практичних робіт (ПР)	Кількість годин
<i>Перший семестр</i>		
1	ПР 1. Паперопластика для дизайну: оволодіння техніками роботи з папером, створення рельєфних композицій. Літ: [7, с. 11–13, с. 18–20]	4
2	ПР 1. Паперопластика для дизайну: створення об'ємних форм, побудова та оформлення фронтальної композиції. Літ: [7, с. 11–13, с. 18–20]	4
3	ПР 2. Композиції з базових та основних елементів: створення композицій з ліній, плям, кольорів. Літ: [1, с. 14–24]; [2, с. 19–81]; [3, с. 103–124]	4
4	ПР 2. Композиції з базових та основних елементів: створення композицій з силуетів, текстур – фактур. Літ: [1, с. 14–24]; [2, с. 19–81]; [3, с. 103–124]	4
5	ПР 3. Модуль в композиції: створення фронтальної рельєфної композиції з модулів. Літ: [3, с. 173–176]	4
6	ПР 3. Модуль в композиції: створення об'ємної композиції з модулів. Літ: [3, с. 173–176]	4
7	ПР 4. Орнаментальні композиції: аналіз будови орнаментальних композицій; стилізація орнаментальних мотивів. Літ: [3, с. 218–219]; [5, с. 12–120]	4
8	ПР 4. Орнаментальні композиції: створення орнаментальних рапортів та композицій різної будови. Літ: [3, с. 218–219]; [5, с. 12–120]	6
Усього за 1-й сем.:		34
<i>Другий семестр</i>		
9	ПР 5. Форма, її візуальні трансформації: підкреслення та руйнація: дослідження способів візуального підкреслення та руйнації форми. Літ: [4, с. 62–97, с. 91–93, с. 146–160]	4
10	ПР 5. Форма, її візуальні трансформації: підкреслення та руйнація: створення об'ємної композиції. Літ: [4, с. 62–97, с. 91–93, с. 146–160]	4
11	ПР 6. Симетрія – Асиметрія та Статика – Динаміка в композиції: створення фронтальної композиції. Літ: [1, с. 28–31]; [2, с. 106–117]; [3, с. 59–69, с. 179–191]	4
12	ПР 6. Симетрія – Асиметрія та Статика – Динаміка в композиції: створення об'ємної композиції. Літ: [1, с. 28–31]; [2, с. 106–117]; [3, с. 59–69, с. 179–191]	4
13	ПР 7. Метр і Ритм в композиції: створення фронтальної композиції. Літ: [1, с. 68–69]; [2, с. 97–104]; [3, с. 34–37]; [4, с. 160–167]	4
14	ПР 7. Метр і Ритм в композиції: створення об'ємної композиції.	4

	Літ: [1, с. 68–69]; [2, с. 97–104]; [3, с. 34–37]; [4, с. 160–167]	
15	ПР 8. Центр в композиції: створення фронтальної рельєфної композиції. Літ: [1, с. 143–145]	4
16	ПР 8. Центр в композиції: створення об'ємної композиції. Літ: [1, с. 143–145]	6
Усього за 2-й сем.:		34
Разом:		68

5.3 Зміст самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти за дисципліною, відповідно до рекомендацій «Положення про організацію та контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти у ХНУ» <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-organizacziyu-ta-kontrol-samostijnoyi-roboty.pdf> полягає у:

- систематичному опрацюванні програмного теоретичного матеріалу дисципліни з рекомендованих джерел інформації;
- підготовці до виконання практичних робіт (підбір та аналіз аналогів, підбір відповідних матеріалів) та оформленні їх результатів;
- самоконтролі знань;
- підготовці до тестувань;
- підготовці до переглядів (оформлення експозицій).

Зміст самостійної роботи

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
<i>Перший семестр</i>		
1–2	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до виконання ПР 1	8
3–4	Опрацювання теоретичного матеріалу. Оформлення результатів ПР 1	8
5–6	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до виконання ПР 2	8
7–8	Опрацювання теоретичного матеріалу. Оформлення результатів ПР 2	8
9–10	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до виконання ПР 3.	8
11–12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Оформлення результатів ПР 3	8
13–14	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до виконання ПР 4	8
15–16	Опрацювання теоретичного матеріалу. Оформлення результатів ПР 4	8
17	Підготовка до тестування. Підготовка до перегляду	6
Усього за 1-й сем.:		70
<i>Другий семестр</i>		
1–2	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до виконання ПР 5	8
3–4	Опрацювання теоретичного матеріалу. Оформлення результатів ПР 5	8
5–6	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до виконання ПР 6	8
7–8	Опрацювання теоретичного матеріалу. Оформлення результатів ПР 6	8
9–10	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до виконання ПР 7	8
11–12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Оформлення результатів ПР 7	8
13–14	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до виконання ПР 8	8
15–16	Опрацювання теоретичного матеріалу. Оформлення результатів ПР 8	8
17	Підготовка до тестування. Підготовка до перегляду	6
Усього за 2-й сем.:		70
Разом:		140

Примітка. ПР – практична робота.

Зміст дисципліни розміщено у Модульному середовищі для навчання, а саме: робоча програма дисципліни, методичні настанови до виконання практичних завдань, приклади їх виконання та тести.

6 ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Процес освітньої діяльності з дисципліни ґрунтується на використанні технологій проблемного навчання і класичних та сучасних навчальних методів, що мають допомогти здобувачам оволодіти необхідними знаннями та набути практичних навичок, зокрема:

- під час лекцій: словесно-наочні методи з використанням технологій контекстного

навчання та візуалізації інформації за допомогою інформаційних мультимедійних технологій;

- під час практичних занять: проблемно-пошуковий і дослідницький методи навчання за допомогою відповідних методів художнього проектування (стилізація, трансформація, асоціативний метод) та інструментальних технік (паперопластика, графіка, монотипія, набриск, відтиск та інші), а також майстер-класи, тьюторіали від практиків;

- для консультування: метод передачі й сприймання інформації та наочні прийоми візуалізації для пояснень шляхів вирішення завдань з використанням прикладів їх виконання;

- для самостійної роботи здобувачів: пошукові та дослідницькі методи для підготовки до виконання практичних завдань (підбір та аналіз референсів, аналогів), техніки самостійного опрацювання теоретичного матеріалу;

- прийоми мотивування здобувачів (заохочення і визнання).

7 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поточний контроль здійснюється під час аудиторних практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- оцінювання результатів виконання практичних завдань;

- тестовий контроль опанування теоретичного матеріалу лекцій;

- перегляд, як оцінювання у здобувача: динаміки розвитку фахових навичок зі створення різних видів гармонійних композицій, вміння застосовувати системний підхід до композиції, вміння поєднувати роботи у цілісні ансамблі, вміння представляти їх.

На перегляд усі виконані та позитивно оцінені викладачем семестрові практичні роботи здобувач представляє комісії, до якої входять провідні викладачі кафедри дизайну та гаранті ОП. Представлення робіт має вигляд самостійно скомпонованої та належно оформленої здобувачем експозиції із фронтальних та об'ємних композицій.

Семестровим контролем з дисципліни «Основи композиції» є *ісnum*, у формі виконання практичного завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного, так і підсумкового контролів.

8 ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу (<https://khmnu.edu.ua/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnoi-diialnosti/>). Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки та відвідування усіх занять є обов'язковим.

Успішне опанування дисципліни та формування компетентностей і результатів навчання передбачає: опрацювання теоретичного матеріалу лекцій, підготовку до практичних занять (підбір і аналіз референсів, підбір відповідних матеріалів), активну працю на заняттях та участь у обговореннях проєктних рішень, позитивне тестування, участь у перегляді, складання іспиту.

Здобувачі зобов'язані дотримуватися вчасних термінів виконання усіх видів робіт, передбачених програмою дисципліни. Термін здачі практичної роботи вважається вчасним, якщо здобувач здав її на занятті, наступному після її виконання. Пропущене заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Здобувач, виконуючи будь-яку навчальну роботу, має дотримуватися політики доброчесності, **заборонено**: хабарі, списування, плагіат та використання контенту, згенерованого сервісами на основі штучного інтелекту. Під час вивчення дисципліни будь-які форми **порушення академічної доброчесності не допускаються**, згідно діючого в Університеті Положення про систему забезпечення академічної доброчесності (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya-pro-systemu-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>). У разі виявлення плагіату та/чи генерацій здобувач отримує незадовільну оцінку та має виконати нове завдання.

У межах вивчення здобувачам навчальної дисципліни «Основи композиції» передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих ними у неформальній чи інформальній освіті, які сприяють розвитку компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених програмою дисципліни, відповідно до Положення про порядок визнання та зарахування результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти у ХНУ (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya-pro-poryadok->

[vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf](https://khnmu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-kontrol-i-oczinuvannya-rezultativ-navchannya.pdf)).

9 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Оцінювання академічних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ» (<https://khnmu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-kontrol-i-oczinuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>). Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів.

Здобувач, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, **не допускається** до семестрового контролю поки не отримає мінімальну кількість балів, передбачений робочою програмою для цього виду роботи.

Позитивну підсумкову семестрову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере разом мінімум від 60 балів і більше – до 100 балів включно. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» та, відповідно до накопиченої здобувачем суми балів, автоматизовано визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС.

Структурування дисципліни «Основи композиції» за видами робіт та оцінювання результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти

Перший семестр						Семестровий контроль
Аудиторна робота				Самостійна робота		
Практичні роботи:				Тестування	Перегляд	Іспит
ПР 1	ПР 2	ПР 3	ПР 4			
Кількість балів за кожен вид (мінімум – максимум)						
6 – 10	6 – 10	6 – 10	6 – 10	6 – 10	6 – 10	24 – 40
24 – 40						
Разом 60 – 100 балів						
Другий семестр						Іспит
Аудиторна робота				Самостійна робота		
Практичні роботи:				Тестування	Перегляд	
ПР 5	ПР 6	ПР 7	ПР 8			
Кількість балів за кожен вид (мінімум – максимум)						
6 – 10	6 – 10	6 – 10	6 – 10	6 – 10	6 – 10	24 – 40
24 – 40						
Разом 60 – 100 балів						

Примітка. ПР – практична робота.

Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ» (<https://khnmu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-kontrol-i-oczinuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>).

Оцінювання на практичних заняттях

Результат виконання здобувачем вищої освіти кожної практичної роботи оцінюється викладачем відповідно до критеріїв оцінювання та рівня досягнення запланованих програмних результатів і сформованих компетентностей.

Вчасно виконана та належно оформлена практична робота оцінюється з присвоєнням відповідної кількості балів.

Критерії оцінювання практичних робіт з дисципліни «Основи композиції»

Оцінка досягнення здобувачем запланованих ПРН і сформованих компетентностей	Зміст критерію оцінювання
10 балів	Здобувач вміє пов'язувати теорію з практикою. Результати виконання завдання підтверджують вміння здобувача: самостійно оригінально стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення власного рішення та розробляти гармонійну композицію. В роботі подано велику кількість варіантів рішень, які відображають

	оригінальність творчої ідеї, не мають помилок у будові композиції, якість виконання – на високому рівні. Робота є зразковою
9 балів	Здобувач вміє пов'язувати теорію з практикою. Здобувач вміє самостійно й творчо стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення власного рішення, вміє розробляти гармонійну композицію. В роботі здобувач припустився одної-двох несуттєвих похибок у оформленні або у якості виконання завдання
8 балів	Здобувач усвідомлено й самостійно використовує теорію для вирішення практичного завдання, самостійно стилізує та інтерпретує об'єкти, але результат містить типові рішення. Здобувач в роботі припустився одної-двох незначних помилок у рішеннях чи в композиційній будові та незначних недоліків в оформленні результату виконання завдання
7 балів	Здобувач використовує лише основні положення теорії композиції для вирішення практичного завдання. Здобувач слабо стилізує об'єкти, результат містить типові рішення та нескладну будову композиції, в роботі припустився кількох помилки у рішеннях чи в композиційній будові та недоліків в оформленні результату виконання завдання
6 балів	Здобувач набув навичок, мінімально необхідних для виконання завдання простими техніками на нескладному рівні. Робота має мінімальну кількість формальних рішень. Здобувач припустився суттєвих помилок в композиційній побудові, є значні недоліки в якості виконання результату. Здатен за консультування з викладачем усунути свої помилки
недостатньо	Здобувач не має жодної власної ідеї або вони неправильні чи не відповідають темі завдання, здобувач не в змозі самостійно виконати завдання. Потребує повторного вивчення та опрацювання теми

У випадку виявлення у результатах виконання здобувачем практичної роботи рівня знань і навичок, нижчих за 6 балів, практична робота йому **не зараховується** і для її подальшого позитивного оцінювання здобувач має детальніше опрацювати матеріал з теми роботи, методику її виконання, виправити грубі помилки та повторно надати роботу на оцінювання у призначений викладачем час.

Оцінювання результатів поточного тестового контролю

Кожен з двох тематичних тестів дисципліни, передбачених робочою програмою, складається із 20 тестових завдань. Тестування проводиться у автоматизованому режимі в модульному навчальному середовищі.

За тематичний контроль здобувач може отримати від 6 до 10 балів, залежно від кількості правильних відповідей.

Розподіл балів за надані правильні відповіді на тематичні тестові завдання

Кількість правильних відповідей	0 – 11	12	13 – 14	15 – 16	17 – 18	19 – 20
Відсоток правильних відповідей	0 – 59	60	61 – 69	70 – 79	80 – 89	90 – 100
Кількість балів	–	6	7	8	9	10

При отриманні незадовільної оцінки тест слід перездати до початку семестрового контролю.

Оцінювання на перегляді

До перегляду допускаються здобувачі, які виконали усі практичні завдання та отримали за них позитивні оцінки.

Роботи на перегляд здобувач самостійно формує як експозицію у послідовності згідно змісту семестрових завдань. Експозиція семестрових результатів освітньої діяльності здобувача повинна мати друковану табличку з його прізвищем та ім'ям, шифром групи, роботи мають бути оформлені та підписані в друкованому вигляді відповідно кожній темі.

Критерії оцінювання на перегляді з дисципліни «Основи композиції»

Оцінка досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Зміст критерію оцінювання
10 балів	Експозиція демонструє високий рівень творчих здібностей здобувача та цілісний системний підхід до оформлення здобувачем семестрових робіт: вони мають спільне кольорове вирішення та єдність художніх засобів, спільну тематику; фронтальні та об'ємні композиції ансамблево об'єднані. Підписи відповідають стилю робіт. Експозиція демонструє стабільно зростаючу протягом семестру динаміку творчого розвитку у здобувача навичок зі створення різних видів композицій та вміння самостійно гармонійно оформити та представити власні розробки
9 балів	Експозиція робіт демонструє єдність художнього задуму у більшості виконаних робіт.

	Фронтальні та об'ємні композиції загалом узгоджені за тематикою, хоча деякі тематичні роботи не мають ансамблевого зв'язку. Підписи переважно витримані в єдиній стилістиці. Простежується впевнена динаміка зростання у здобувача навиків творчо й самостійно представляти власні розробки
8 балів	Експозиція робіт має часткову узгодженість у кольоровому вирішенні та композиційній побудові, загальна тематика не є цілісною, однак витримано ансамблевість між фронтальними та об'ємними композиціями. Підписи мають неузгоджену стилістику. Експозиція демонструє хороший, хоча й не поступовий розвиток у здобувача навиків представлення власних розробок
7 балів	Експозиція має розрізнену художню та тематичну системність між усіма роботами, не витримано ансамблевої між фронтальними та об'ємними композиціями. Підписи частково відсутні. Експозиція демонструє незначну й непоступову динаміку розвитку у здобувача навичок представлення власних розробок, проте засвідчує розуміння основ композиційної узгодженості
6 балів	Роботи подано непослідовно, недбало, без підписів, об'ємні композиції – без підставок. Експозиція не відображає позитивної динаміки у формуванні й розвитку у здобувача навичок представлення власних розробок, свідчить про невміння самостійно застосувати знання для формування її композиції

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю

Робоча програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, метою якого є системне й об'єктивне оцінювання формування рівня компетентностей та програмних результатів, визначених за освітньою програмою спеціальності. Складання іспиту відбувається за розробленими та затвердженими на засіданні кафедри дизайну практичними завданнями (семестр 1 – створення фронтальної композиції «Модуль»; семестр 2 – створення об'ємної композиції «Ритми»), зміст яких спирається на навчальний матеріал кожного з семестрів. Для оцінювання результатів іспиту викладач застосовує критерії, сформовані у відповідності до результатів освітньої діяльності за дисципліною.

Критерії оцінювання іспиту з дисципліни «Основи композиції»

Критерій	Оцінка досягнення запланованих ПРН і сформованих компетентностей	Зміст критерію оцінювання
Вміння стилізувати, інтерпретувати	10 балів	Здобувач виявив високий рівень майстерності у стилізації та творчо виконав повну трансформацію усіх характерних рис джерела: форми, кольорів, пропорцій, зберігаючи узгодженість його деталей. Стилiзацiя є оригiнальною та оптимально відповідає завданню
	9 балів	Здобувач свідомо та творчо виконав стилізацію, влучно інтерпретував більшість характерних рис джерела, вдало виконав трансформацію. Стилiзацiя відповідає завданню
	8 балів	Здобувач вдало використав основні принципи стилізації, добре виконав трансформацію, інтерпретація характерних рис джерела є виразною. Результат стилізації коректно відповідає завданню
	7 балів	Здобувач на базовому рівні розуміє та виконує стилізування, помірно та типово інтерпретує джерело. Результаті лише частково відповідає завданню
	6 балів	Здобувач здатен на прості зміни одної-двох рис джерела, відсутнє пряме копіювання. Результат не має виразності, слабо відповідає завданню
	недостатньо	Стилiзацiя відсутня, референс не змінено
Володіння прийомами та техніками	10 балів	Поєднанням усіх прийомів та технік створено 5 і більше варіантів рішень, за якими складено 3 і більше складних композицій
	9 балів	Різними прийомами та техніками створено 4-5 варіантів рішень, за якими складено кілька композицій різної складності
	8 балів	Основними прийомами та техніками створено три варіанти рішень, створено композиції різної складності
	7 балів	Одним прийомом створено два-три простих рішення, за якими укладено нескладні композиції
	6 балів	Одним прийомом створено просте рішення, за якого укладено одну нескладну композицію
	недостатньо	Жодного прийому правильно не застосовано
Створення композиційної гармонійності	10 балів	Усі розроблені варіанти та рішення відображають різні будови композиції, в них чітко створено композиційний центр. Є виразні повтори чи ритми, дотримано відповідних пропорцій та візуальних зв'язків. Рішення правильно вписано в формат, загальна композиція роботи має композиційний центр
	9 балів	Рішення мають композиційні центри та є повтори чи ритми, але мають слабкі внутрішні візуальні зв'язки. Дотримано правильних пропорцій до формату. Загальна композиція роботи має власний композиційний центр

	8 балів	Композиційні центри в рішеннях невиразні. Композиції мають схожу будову. Рішення пропорційні формату, але між ними не створено візуальних зв'язків. Загальна композиція підпорядкована формату, її композиційний центр невиразний
	7 балів	Композиції рішень одноманітні, не мають композиційних центрів, мають просту дзеркальну симетричну будову. Загальна композиція з порушеннями вписана в формат, не має виразного композиційного центру
	6 балів	Розроблено одно-два простих одноманітних рішення. Складові елементи непропорційні (завеликі чи замалі) по відношенню до формату. Загальна композиція роботи не має композиційного центру та не вписана в формат
	недостатньо	Результати не мають композиційного устрою
Якість виконання	10 балів	Усі елементи композиції якісно вирізано, ретельно опрацьовано рішення, наклеєно та оформлено
	9 балів	Усі елементи композиції якісно вирізано, старанно опрацьовано рішення, можуть бути незначні недоліки в наклеюванні та оформленні
	8 балів	Елементи вирізані різної якості, що позначається на чіткості виконання самих рішень. Є недоліки в наклеюванні та в оформленні
	7 балів	Елементи переважно вирізані та наклеєні неакуратно, робота не підписана або оформлена з порушеннями вимог
	6 балів	Рівень якості виконання завдання мінімально прийнятний
	недостатньо	Робота неякісно виконана, виглядає неестетично

Допуском здобувача вищої освіти до підсумкового оцінювання є досягнення ним **мінімального** рівня балів із запланованих результатів навчання за кожним структурним елементом дисципліни, тобто 60 відсотків від максимально можливого для нього балу.

Семестрова підсумкова оцінка виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав здобувач з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній здобувачем сумі балів.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна оцінка (рівень досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів освітньої діяльності з навчальної дисципліни)
		Іспит
A	90-100	Відмінно / Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89	Добре / Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82	
D	66-72	Задовільно / Satisfactory – наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
E	60-65	
FX	40-59	Незадовільно / Fail – низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39	Незадовільно / Fail – результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі до електронного журналу та заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

11 ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

1 семестр

1. Сутність поняття «композиція»?
2. Види композиції?
3. Що таке композиційний елемент?
4. Перерахувати композиційні елементи.
5. Що таке композиційний засіб зв'язку?
6. Сутність композиційних принципів?
7. Закони композиції?
8. Види ліній в композиції?

9. Силует в композиції – це?
10. Колір в композиції – це?
11. Форма і формат в композиції – це?
12. Модуль в композиції та його характеристики?
13. Що таке модульний ряд в композиції?
14. Що таке модульний рапорт в композиції?
15. Вимоги до розробки модуля?
16. Способи комбінування модулів?
17. Види орнаментів?
18. Види орнаментальних будов?
19. Що таке орнаментальний мотив?
20. Правила створення орнаментального рапорту?

2 семестр

1. Способи візуального підкреслення форми?
2. Способи візуальної руйнації форми?
3. Види метричних повторів?
4. Види ритмічних повторів?
5. Тотожність елементів композиції – це?
6. Приклади тотожних композицій?
7. Нюанс елементів композиції – це?
8. Контраст елементів композиції – це?
9. Між якими елементами може виникати контраст?
10. Які пропорційні відношення використовують у побудові композицій?
11. Що таке золотий перетин в композиції та його показники?
12. Приклади контрастних пропорцій в композиції?
13. На чому ґрунтується застосування принципу рівноваги в композиції?
14. Чи відрізняється принцип виразності від принципу образності в композиції?
15. Що може бути центром в композиції?
16. Чи бувають композиції без центру або з кількома центрами?
17. Якими прийомами можна підсилити виразність центру композиції?
18. Яка сутність закону єдності змісту і форми в композиції?
19. Яка сутність закону підпорядкованості в композиції?
20. Від чого залежить цілісність композиції?

12 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Освітній процес з дисципліни забезпечений навчально-методичними та наочними матеріалами, зокрема викладачами кафедри дизайну розроблені методичні рекомендації:

1) Презентації лекційних матеріалів з дисципліни «Основи композиції» URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=9659> (для ОПП «Графічний дизайн») та URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=9660> (для ОПП «Дизайн інтер'єру та меблів»).

2) Основи композиції: методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт для студентів спеціальності Дизайн (освітній рівень бакалавр) / О. Стрижова. Хмельницький : ХНУ, 2023. 56 с. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/EL_LIBRARY/vidavn/metod/_mtd2023_1e/63%_D0%B523/index.pdf

3) Наочний посібник «Біла книга композиції» та його відеопрезентація: https://drive.google.com/file/d/1vtsG4G1S49Jx35NIHcA_4_u0YjeSInG/view?usp=sharing

4) Приклади виконання завдань.

12 МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Доступ до мережі Інтернет.

Комп'ютерне забезпечення: ноутбук, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проектор та екран або мультимедійний монітор. Електронний додаток «Google-презентації», інформаційна система Модульне середовище для навчання Хмельницького національного університету. Вивчення дисципліни не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

Інструменти: канцелярський ніж, металева лінійка (15 см, 30 см чи 50 см), графітові олівці

НВ, трикутник, транспорир;

Матеріали: 5 планшетів (розмір 500х500 мм, двп) нейтрального сірого чи білого кольору, папір (щільність від 160-200 г/м²) білий, кольоровий різного формату, крейдований картон (220-300 г/м²), плита пінополістирольна (товщина 5 мм, 30-50 мм), фарби (акварель, гуаш, акрил); клей ПВА та полімерний клей, пензлик для клею.

13 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- 1 Лесняк В.І. Графічний дизайн (основи професії). Харків: Індексмаркет, 2021. 416 с.
- 2 Губаль Богдан. Композиція в дизайні. Одно-, дво- і тривимірний простір : навч. посіб. / за ред. проф. Є.А. Антоновича. Тернопіль: Матвей, 2021. 240 с.
- 3 Синєпупова Наталія. Композиція: Тотальний контроль. Київ: ArtHuss, 2019. 240 с.
- 4 Іттен Йогансен. Наука дизайну та форми: вступний курс, який я викладав у Баухаузі та інших школах / пер. з нім. Сергія Святенко. Київ: ArtHuss, 2021. 136 с.
- 5 Бебешко Лідія. Українські вишиванки. Орнаменти. Композиція. Київ. 2020. 128 с.

Додаткова

- 7 Боднар І.Р. Паперопластика. Тернопіль – Харків: Ранок, 2018. 96 с.
- 8 Баннова І.М., Мазур М.І. Композиція як засіб відтворення гармонії. *Вісник Технологічного університету Поділля*. Технічні науки. 2005. №5. Ч. 1. С. 118–123.
- 9 Даниленко В.Я. Основи дизайну: навч. посіб. Харків. 2013. 385 с.
- 10 Михайленко В.С., Яковлев М.І. Основи композиції. Київ: Каравела, 2016. 230 с.
- 11 Печенюк Таміла. Кольорознавство. Київ: Грані, 2019. 191 с.

14 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- 1 Модульне середовище для навчання за ОПП «Графічний дизайн» URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=9659>
- 2 Модульне середовище для навчання за ОПП «Дизайн інтер'єру та меблів» URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=9660>
- 3 Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
- 4 Репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnu.edu.ua/#>.